

Zpětná vazba

Podpora pozitivního chování ve třídě

Zpětná vazba

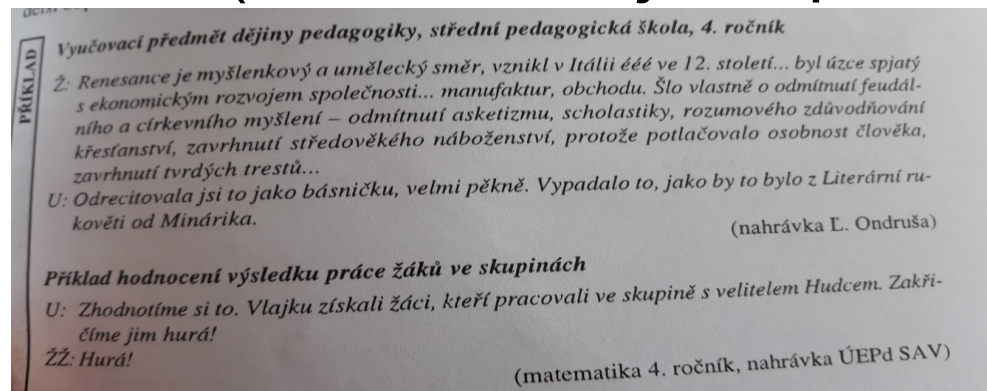
- ▶ **Informace**, která následuje **bezprostředně po výkonu žáka** a poskytuje mu takovou informaci o jeho učení, kterou může použít k **usměrnění své další činnosti** a **zlepšení** svých budoucích výkonů.
- ▶ Musí být prospěšná, není však jednota v tom, jak přesně má vypadat.

Funkce zpětné vazby

- ▶ **regulativní** (umožňuje usměrňovat žákovu činnost)
- ▶ **sociální** (utvářejí se vztahy mezi učitelem a žáky)
- ▶ **poznávací** (vede žáka k poznání učitele, učiva i sama sebe)
- ▶ **rozvojovou** (žák se učí zpětnou vazbu využívat k vlastnímu rozvoji, tj. sebevzdělávání a sebevýchově)
- ▶ Aktivita: vytvořte zpětnou vazbu a zaměřte ji na jednotlivé funkce

Typologie reakcí na správnou odpověď žáka

- ▶ **Akceptace** odpovědi žáka (učitel potvrdí odpověď: ano, mhm..)
- ▶ **Echo** odpovědi (u. i zopakuje odpověď žáka: ano byl to Seifert)
- ▶ **Elaborace** odpovědi (rozvinutí, rozšíření odpovědi)
- ▶ **Pochvala žáka** (velmi dobře jsi odpověděla)

ÚLOHA

U: Určete, jaké způsoby reakce na správnou odpověď učitel použil.

U: V peroxidu vodíku se nachází která důležitá plynná složka?

Ž: Kyslík.

U: Je to kyslík, ano.

U: Kdo by uměl říci, jak hoří kyslík? ... Pavle!

Ž: Kyslík nehoří.

U: Správně. Pouze hoření podporuje.

U: Jaké hnutí se začalo šířit v Německu v šestnáctém století?

Ž: Reformace.

U: Ano. Co znamená reformace?

Ž: Změna nebo náprava.

U: Ano.

U: Odkud pocházel Mistr Pavel z Levoče?

Ž: Z Krakova.

U: Dobře. Známe jeho původ?

Ž: Neznáme.

U: Neznáme.

Aktivita

- ▶ Ve trojicích tvořte otázky a odpovědi (vyšší i nižší kog. náročnosti a zároveň použijte všechny typy zpětné vazby.
- ▶ Každý klade otázky max. 3 minuty.
- ▶ Ten kdo neklade otázky se orientuje na zpětnou vazbu a dělá si poznámky

Typologie reakcí učitele na chybu

- ▶ **Detekce:** učitel/ka oznámí žákovi/yni, že udělal chybu, nic víc (Ne.).
- ▶ **Identifikace:** učitel/ka doplňuje reakci o místo určení chyby.
- ▶ **Interpretace:** učitel/ka doplňuje reakci o příčinu chyby, pomáhá nalézt správnou odpověď.
- ▶ **Korekce:** učitel/ka oznámí správnou odpověď
- ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=HX-I4w5XQPc>
- ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=cMnbMi37cLY>

ÚLOHA

Určete, který způsob reakce na chybu použil učitel.

U: Jak můžeme v procentech vyjádřit jednu čtvrtinu?

Ž: 25 jednotek.

U: Ne jednotek, hovoříme o procentech!

U: Jaké je hlavní město Německa? Milado!

Ž: Bonn.

U: To máš patrně starou mapu. Bonn byl hlavním městem b

Po sjednocení se hlavním městem stal Berlín.

ÚLOHA

U: No a nyní: jak vznikl člověk?

Ž: Člověk vznikl z opočlověka.

U: No moment, opočlověk to už je člověk.

U: Jak se nazývají jednotliví členové společenství včel?

Ž: Královna, trubci.

U: A ještě? Bez nich nemohou sbírat včely nektar (naznačuje, že nejmenoval dělnice).

U: Krunýř raka je velmi silný. Pokrývá celé tělo zvířete?

Ž: Ne, pouze část.

U: Určitě?!

Požadavky na zpětnou vazbu

- ▶ **Žák s ní dokáže** bez problémů **naložit** a použít.
- ▶ Měla by být **individualizovaná** na potřeby daného žáka a používat jazyk, kterému rozumí.
- ▶ **Pomáhá překlenout mezeru mezi současným a cílovým stavem.**
- ▶ **Usměrňuje výuku.**
- ▶ **Učí žáky lépe pracovat s chybou.**
- ▶ **Má jasně daná pravidla.**
- ▶ Nutné **vyhnout se** jakékoliv **ironii, nadřazenosti či zesměšňování**

Jak hodnotit

- ▶ Používat **popisný jazyk** (Tvá prezentace představuje...V druhém bodě mi chybí..)
- ▶ Zpětné vazbě **musí** žák **rozumět** (např. doporučení formulovat otázkou)
- ▶ Každé hodnocení musí vycházet z předem daných **kritérii**(učitel sám, učitel + žáci)
- ▶ Je třeba **vyvážit** kritiku a ocenění
- ▶ Efektivní je se zaměřit pouze na některé oblasti
- ▶ Čtyř čtvrtinové hodnocení
- ▶ Učitel může žákovi poskytnout zpětnou vazbu nejen verbálně formou předávání určitých hodnotících zpráv, ale také nonverbálně

Vrstevnické hodnocení

- ▶ Žáci si sdílejí své hodnotící výroky a zároveň si mohou prohloubit porozumění problému
- ▶ Různý intelektový potenciál – mohou se od sebe učit
- ▶ Může být kontraproduktivní pokud se učiteli nepodaří zajistit, aby se žáci nebály upřímně a otevřeně hodnotit práci svých spolužáků a neobávali se vlastního selhání nebo kritiky spolužáků
- ▶ Klíčové je nastavení přímých pravidel – slušnost z. vazby

- ▶ [https://audiovideo.rvp.cz/video/4268/VIRTU
ALNI-HOSPITACE-HODNOCENI-ZAKU-5.-
ROCNIKU-V-HODINE-MATEMATIKY.html](https://audiovideo.rvp.cz/video/4268/VIRTU
ALNI-HOSPITACE-HODNOCENI-ZAKU-5.-
ROCNIKU-V-HODINE-MATEMATIKY.html)
- ▶ [https://www.youtube.com/watch?v=QCvR6C
8CeqY&list=PLOHEjcasMYdfqPIOXSbek_6NDx
Nj99Bd0&index=3&t=878s](https://www.youtube.com/watch?v=QCvR6C
8CeqY&list=PLOHEjcasMYdfqPIOXSbek_6NDx
Nj99Bd0&index=3&t=878s)
- ▶ 53. minuta

Pozitivní podpora chování žáků ve třídě

úrovních intenzity, reagujících na aktuální potřeby žáků.

- ▶ Upevňování vhodného chování,
- ▶ nezraňující reakce na nevhodné chování
- ▶ další metody podpory pozitivního chování žáků ve třídě

Podpora chování žáků ve škole

- ▶ Ověřeným postupem k nastavení preventivní úrovně podpory chování ve škole je především sjednocení **tří až pěti pozitivně formulovaných očekáváníí** (například bezpečí, respekt a zodpovědnost).
- ▶ Ta jsou se všemi žáky procvičena na konkrétních příkladech ve všech specifických prostředích školy (například bezpečí na chodbě procvičují žáci chůzí po pravé straně a respekt zase poskytnutím dostatečného prostoru ostatním).

Podpora chování žáků ve třídě

- ▶ Pokud učitel ve své třídě zavede postupy předcházející nevhodnému chování a upevňující vhodné chování, podpoří nejen dobré třídní klima, ale díky snížení množství času věnovaného řešení nevhodného chování žáků se pak může více věnovat výuce
- ▶ Zároveň výrazně omezí stresové situace, které v žácích vyvolávají obranné reakce, zvyšují problémové chování a také snižují schopnost žáků soustředit se na učivo a efektivně se vzdělávat

Podpora chování žáků ve třídě

- ▶ Pokud se žák má naučit novému chování, je potřeba toto chování zopakovat v průměru osmkrát.
- ▶ Pokud se však žák má přeučit určité zvnitřněné chování, je nutné tento nový vzorec chování zopakovat přibližně třicetkrát.

Upevňování vhodného chování

- ▶ Hlavní složkou preventivní podpory chování ve třídě i celé škole je časté upevňování vhodného chování pomocí konkretizované pochvaly žáka nebo skupiny žáků. (např., „Oceňuji, že všichni pracujete potichu, což ukazuje, že respektujete ostatní.“)
- ▶ Aby byla preventivní podpora chování efektivní, má učitel dodržet poměr minimálně pěti pochval na jedno pokárání u každého žáka.
- ▶ Konkretizovaná pochvala dává žákům pozitivní zpětnou vazbu na jejich chování, buduje dobrý vztah k učiteli i škole a je efektivní prevencí nevhodného chování žáků.

Nezraňující reakce na nevhodné chování

- ▶ předem domluvená gesta či signály, kterými učitel upozorňuje na očekávání, které má žák nebo skupina žáků dodržovat, nebo může odkázat na konkrétní krok vizualizovaného rutinního postupu.
- ▶ konkretizovaná pochvala chování jiných žáků, kteří se do nevhodného chování nezapojují

Nezraňující reakce na nevhodné chování

- ▶ **Zpětná vazba informující žáka o nutnosti zastavit nevhodné chování** a zapojit se do očekávaného chování má být co nejkonkrétnější, pronesená nezraňujícím způsobem a je vhodné, aby zhruba odpovídala následujícímu postupu:
 - ▶ Ohleduplně oslovte žáka jménem.
 - ▶ Popište pozorované nevhodné chování.
 - ▶ Popište vhodné chování.
 - ▶ Vztáhněte chování k celoškolnímu očekávání.
 - ▶ Zakončete povzbuzením žáka.

Aktivita:

- ▶ Ve skupině vytvořte 5 – 10 základních pravidel chování ve třídě

Tabulka očekávaného chování

Na ZŠ xxx budujeme	Třídní pravidla	Postup při rutinní činnosti	
		Skupinová práce	Něco se mi děje
zodpovědnost	Soustředím se na práci. Omluvím se za svou chybu.	1. Odvedu svou část práce.	1. Ukážu svůj „stop“ signál. 2. Zamyslím se, jak to zvládnout.
respekt k sobě a k druhým	Poslouchám toho, kdo mluví. Hlásím se.	2. Poslouchám své spolužáky.	3. Začnu slovem „já“ a popíšu, jak se cítím.
bezpečí	Nechávám dost prostoru druhým. Hlídám si své ruce a nohy.	3. Uklidím po sobě.	4. Můžu jít do relaxačního koutku. 5. Můžu požádat o pomoc.

Zdroj: ČOSIV

Aby byla třídní pravidla dostatečně konkrétní, má být popsáno chování pozorovatelné, pozitivně formulované, žákům srozumitelné, měřitelné a má odpovídat danému očekávání. Příklady očekávaného chování mají být dostatečně prakticky procvičovány a pravidelně připomínány.

Principy aktivního dohledu

- ▶ učitel využívá příležitosti k poskytování ocenění vhodného chování
- ▶ preventivními podněty, podporuje budování vztahů se žáky díky pozitivním interakcím a předchází předpokládaným spouštěčům nevhodného chování žáků.

Při aktivním dohledu učitel využívá tři základních prvků:

- ▶ **Pohyb v celém prostoru:** Učitel má být v průběhu dohledu fyzicky nablízku všem žákům, aby jim mohl poskytnout podporu při práci na úkolu, ocenit vhodné chování a případně pomoci zklidnit se či připomenout očekávání při výskytu nevhodného chování.
- ▶ **Skenování prostoru:** Učitel má v pravidelných intervalech pohledem přehlédnout celou třídu (chodbu), aby zhodnotil, zda některý ze žáků nepotřebuje jeho asistenci nebo za jaké vhodné chování může žáky pochválit.
- ▶ **Interakce se žáky:** Učitel má pravidelně a často poskytovat žákům pomoc a zpětnou vazbu jak směrem k akademickému výkonu, tak směrem k jejich chování a dodržovat poměr pěti pochval nebo vyjádření podpory na jedno pokárání či korekci nevhodného chování. Tímto způsobem učitel předchází výskytu nevhodného chování, upevňuje vhodné chování a posiluje pozitivní vztah žáků k učiteli i škole jako takové.

- ▶ Při aktivním dohledu učitel využívá tří základních prvků: